

เปลี่ยนผ่านการศึกษา สู่การศึกษาไทย 4.0

ไพฑูรย์ ลินลาร์ตน์ และ สมพงษ์ วิทยศักดิ์พันธ์
บรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ห้องสมุดเทคโนโลยี

401016470

สุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2561

คำนำฉบับนี้

หนังสือรวมบทความของวิทยาลัยครุศาสตร์เล่มนี้ เป็นส่วนหนึ่งในชุดผลงานของ “การสอนแบบไม่สอน” ที่ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ได้ดำเนินการจัดทำร่วมกับนักศึกษาวิธีการสอนแบบไม่สอนในความหมายของท่านก็คือ เริ่มต้นเมื่ออาจารย์ได้พบนักศึกษาในช่วงแรก แล้วให้นักศึกษาเลือกหัวข้อที่สนใจศึกษาและอยากพัฒนาด้วยตนเอง อาจจะเป็นกลุ่มหรือเดี่ยวก็ได้ โดยให้ผู้เรียนเลือกหัวข้อ 1 หัวข้อแล้วลงมือทำ เริ่มตั้งแต่การร่างโครงเรื่อง (Outline) โดยอาจารย์จะไม่บอกไม่สอนอะไร ให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้นเองทั้งหมด เมื่อร่างโครงเรื่องที่จะศึกษาแล้วเสร็จ อาจารย์ก็จะวิพากษ์ แล้วผู้เรียนก็นำกลับไปพัฒนาร่างอีกครั้งแล้วมาพูด (สอน) ให้เพื่อนฟังโดยอาจารย์จะนั่งฟังอยู่ด้วย เมื่อเสนอจบแล้วเพื่อน ๆ ช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์ จะเป็นข้อ ๆ หรือรวบรวมกันก็ได้ เจ้าของเรื่องก็นำกลับไปแก้อีกครั้ง แล้วจึงนำเสนอผลงานให้อาจารย์ ในขั้นนี้ยังถือว่าเป็น Draft แรก ชั้นต่อมา นักศึกษาก็นำเสนอผลงานให้เพื่อนฟังอีกครั้ง โดยมีอาจารย์คอยแนะนำและวิพากษ์ แล้วนักศึกษาก็จะนำไปแก้เป็นครั้งที่ 2 แล้วก็นำกลับมาเสนออีกเป็นครั้งที่ 3 ทำเช่นนี้ไปจนถึงครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 จนได้ผลงานที่ดีที่สุด

การสอนในรูปแบบนี้ อาจารย์และนักศึกษาต้องใช้ความพยายามอย่างมาก ซึ่งเป็นเป้าหมายของผู้สอนและวิทยาลัยที่ต้องการให้ผลงานทุกชิ้นต้องเป็นผลงานที่ดีที่สุด ไม่ใช่ผลงานที่หวัง “พอผ่าน” หรืองาน “อะไรก็ได้” การสอนแบบไม่สอนของท่านอาจารย์ไพฑูรย์ ก็ใช้ว่าจะไม่มีการสอนเลยแม้แต่น้อย คงจะมีการสอนอยู่บ้าง เพียงแต่ไม่ได้สอนอย่างที่เรารู้จักกัน แต่เป็นการสอนอีกแบบหนึ่ง คือ อาจารย์จะสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง หาด้วยตนเอง ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นก็เริ่มแบบนี้บ้างแล้ว เพราะจะทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง หาความรู้เองและลงมือทำเอง การเรียนการสอนแบบนี้จึงเหมาะแก่ครูและผู้เรียนที่มีประสบการณ์มาบ้างแล้ว แต่ท่านอาจารย์ไพฑูรย์ ยืนยันว่า แม้แต่การศึกษาขั้นพื้นฐานก็ทำได้ และคิดว่าจะต้องทดลองกันอย่างจริงจังต่อไปในวิทยาลัยครุศาสตร์

เอกสารทางวิชาการเล่มนี้ นอกจากจะเป็นการประเมินผลลัพท์การสอนแบบไม่สอนแล้วยังทำให้ได้เรียนรู้เรื่องการศึกษา 4.0 ซึ่งกำลังมีบทบาทสำคัญในวงการศึกษปัจจุบัน และเชื่อว่าจะมีบทบาทต่อไปอีกนานในสังคมไทย

พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์
เมษายน 2561

คำนำผู้สอน

ท่านผู้อ่านที่ติดตามงานของผู้เขียนมาโดยตลอดคงจะเห็นแล้วว่า ผู้เขียนเชื่อว่า ผู้เรียนในยุคนี้ (แม้ยุคหลังๆ ที่ตามมา) เขาเรียนเองได้และเรียนได้หลายแบบดังนั้น การที่ผู้สอน “สอนโดยไม่สอน” จึงเป็นไปได้อย่างยิ่ง โดยเฉพาะในอนาคต เครื่องมือ อุปกรณ์ ตลอดจนเอกสาร และแหล่งความรู้มีมากมาย จนนักเรียนอาจเรียนด้วยตนเองและอาจจะไม่จำเป็นต้องมาเรียนที่โรงเรียนอีกก็ได้ ซึ่งในที่สุดแล้ว วิทยาลัยก็อาจจะหายไป และสังคมไทยอาจจะเป็นสังคมที่มีแต่การเรียนแต่ไม่มีการสอนอีกต่อไป ซึ่งจะสอดคล้องและเป็นไปตามแนวคิด 4.0 ได้อย่างดี

สำหรับการศึกษา 4.0 นั้น ผู้เขียนเห็นว่า เป็นการศึกษาที่ถ้าเราจัดได้อย่างดีมีคุณภาพ และประสิทธิภาพขึ้นประเทศไทยได้อย่างแท้จริง คุณค่าของความสำเร็จจะมีสูงมากเพราะว่า ท่านผู้อ่านลองคิดดูถ้าใช้ทฤษฎีดอกไม้บานล้านต้น เราจะเห็นการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ถ้าผู้เรียนของเราซึ่งมีมากกว่า 1,000,000 คน สามารถสร้างผลผลิต 1,000,000 ชิ้นขึ้นมา อะไรจะเกิดขึ้นกับประเทศไทยของเรา เราจะกลายเป็นประเทศผู้สร้างทันที

สำหรับเอกสารชุดนี้นอกจากจะมีเรื่องที่น่าสนใจมาก คือ “เรื่อง 4.0” แล้วการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Comment) ก็ทำกันถึง 5 ครั้ง แล้วยังมีผลงานวิจัยมาประกอบด้วย คือเป็นทั้ง Product ที่จัดทำขึ้นจากการค้นคว้าบางเรื่องเกิดจากการวิจัยจึงมีหลากหลายเรื่องหลายรสในเล่มเดียวกัน นับได้ว่าเป็นเอกสารทางวิชาการที่ดีมากและอีกเล่มหนึ่ง

ที่น่าสนใจสำหรับ “การสอนแบบไม่สอน” นี้ก็อย่างที่ท่านสมบัติได้กล่าวไว้แล้วว่า ในประเทศญี่ปุ่นเองก็ได้ใช้แนวคิดนี้บ้างแล้ว แม้ว่าเราจะไม่รู้ว่า มีการใช้ก่อนเราหรือตามหลังเรากก็ตาม แต่ก็ยังภูมิใจที่เราเริ่มแนวคิดนี้มาหลายปีแล้ว

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณ ท่านสมบัติ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล ท่านผู้อำนวยการหลักสูตร ผศ.ดร.อัญชลี ทองแถม ที่ให้กำลังใจ สนับสนุน ความคิดใหม่ๆ ของวิทยาลัยครุศาสตร์อยู่อย่างมีคุณค่าเสมอและขอขอบคุณอาจารย์สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธ์ ที่ช่วยเป็นบรรณาธิการดูแลให้ งานสำเร็จด้วยดี อย่างที่ท่านเห็นอยู่นี้

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์
วิทยาลัยครุศาสตร์
พฤษภาคม 2561

สารบัญ

คำนำคณบดี พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล	3
คำนำผู้สอน ไพฑูรย์ สินลารัตน์	4
บทนำ : การเปลี่ยนผ่านสู่การศึกษาไทย 4.0 ต้องแข่งขันและจริงจังกว่านี้อีกมาก ไพฑูรย์ สินลารัตน์	7
นำเรื่อง การศึกษา 4.0 : เป็นยิ่งกว่าการศึกษา ไพฑูรย์ สินลารัตน์	11
ประเทศไทย 4.0 : รั้บรู้ เข้าใจ และพัฒนา ธิดิภัทร จรุงชัยกุลเจริญ	26
สังคมไทย 4.0 : หลุดพ้นจากความด้อยโอกาสและความไม่รู้ สุรชัย ธิชัยพันธ์	46
คนไทย 4.0 มุ่งมั่น รังสรรค์ และมีนวัตกรรม สมพงษ์ วิทยศักดิ์พันธ์	57
การศึกษาไทย 4.0 : การศึกษาเพื่อผลผลิตที่ช่วยกันคิดและก้าวหน้าอย่างมีเป้าหมาย วสนนธ์ พงษ์สวัสดิ์	74
หลักสูตรการศึกษาไทย 4.0 : การบ่มเพาะนวัตกรรมการสร้างสรรคนวัตกรรม นำสู่อรรถประโยชน์ วีรอร อิมใจ	81
การเรียนรู้ 4.0 : หัวใจ คือ ผลิตภาพ ผลิตภาพและผลิตภาพ ภาณุพงศ์ ภูทะวัง	89
ตำรา 4.0 : เชิงใช้ เชิงให้บริการและเชิงปรับปรุงปริมาณ มิณูช เมธิ์สุกุล	98
การวัดและประเมินผล 4.0 : ปฏิรูปครั้งใหม่ เป็นไปเพื่อเปลี่ยนแปลง ไม่แก่งแย่งแต่ร่วมมือ นรีกานต์ นาคามดี	106
ครู 4.0 : สอนสังคม สอนตัวเองและสอนเด็ก อธิราช เล้าหเรณู	116
ผู้บริหาร 4.0 : แรงบั๋งดาลใจ ทันทสมัยและทันสมัย สมพงษ์ วิทยศักดิ์พันธ์	124

การบริหารจัดการ 4.0 : ผลักดันการขับเคลื่อนและเขื่อนภูเขา	140
ปทุมมา เขยชัยภูมิ	
การขับเคลื่อนชาติไทย : ก้าวผ่านกับดักสู่ยุคเปลี่ยนแปลง ความพร้อมและความดีงาม	154
ประเทศไทย 4.0	
สกล วารินทร์พร	
ภาคผนวก	
เปลี่ยนผ่านการศึกษาสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้	170
ไพฑูรย์ สินลารัตน์	
การสอนแบบไม่สอน	203
ไพฑูรย์ สินลารัตน์	
การเรียนรู้เชิงตกลึกทางปัญญา	207
ไพฑูรย์ สินลารัตน์	
เกี่ยวกับผู้เขียน	211

"สำหรับเพื่อการศึกษาและอ้างอิงเท่านั้น"

สามารถยืมและติดตามหนังสือใหม่ได้ที่ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Walai Autolib

<http://lib.rmutp.ac.th/catalog/BibItem.aspx?BibID=b00104530>

Target Reader and Level: Broad-based
secondary

เปลี่ยนผ่านการศึกษาสู่การศึกษาไทย 4.0 / บรรณาธิการ : ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน และ สมพงษ์ วิทยศักดิ์พันธุ์ ; คณะผู้เขียน : ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน ... [และคณะ].

Author	ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน
Published	กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2561
Edition	พิมพ์ครั้งที่ 2
Detail	216 หน้า : ภาพประกอบ ; 26 ซม
Subject	การพัฒนาการศึกษา(+) การศึกษา(+)
Added Author	ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน, บรรณาธิการ สมพงษ์ วิทยศักดิ์พันธุ์, บรรณาธิการ
ISBN	9789990133851
ประเภทแหล่งที่มา	Book